

Учебно-познавателни задачи. Видове.

Учебно-познавателни
задачи. Видове.
Познавателни равнища

Клинично мислене - формиране

- Чрез многократно **решаване на учебно-познавателни, проблемни задачи**
  - В ситуация на **интелектуално затруднение**, за да формират готовност за справяне с непредвидимите ситуации на клиничната практика
  - **Задачите** биват от различен характер:
    - Диагностични
    - Лечебни
    - Профилактични
    - Етични
    - Деонтологични
    - Медико-социални
    - Управленски и т.н.
- използват документиран модел на болен или писмен клиничен случай

Диагностични и лечебни задачи - ИЗИСКВАНИЯ

- Да са ориентирани към обучаване на III-то познавателно равнище. Задачите да са “задача-решение”, а не “въпрос-отговор”
- Не трябва да се допуска решаване на диагностични задачи чрез използване на безцелни разсъждения. Решението трябва да е резултат от мисловни операции с определени критерии
- Условието на задачата да съдържа минимум значими признаци, необходими за правилното решение
- Може да съдържа пряко текстово описание на симптома

- По структура задачите могат да бъдат **статични, динамични, прости и сложни**
- Не е задължително да имат изпреварващ характер
- Невъзможно е решаването на клинична задача чрез директно използване на данните от учебник или други учебни помагала, освен ако не са специално с клинични казуси
- Включената в условието на задачата медицинска документация трябва да бъде истинска
- Когато за решаване на задачата от решаващо значение е външният вид на болния, трябва да се предоставят снимки, диапозитиви или филми
- На всяка задача да бъде изработен еталон с верния отговор

Типове клинични задачи

Фейгенберг – 4 типа задачи:

- **Задачи с недостатъчно данни** – трябва да се усвои методиката за събиране на необходимата информация
- **Задачи с излишни (несъществени) за решението данни** – да се усвоят умения за отсяване на важното от маловажното
- **Задачи, в условието на които има противоречиви данни** – умения да реши на кои данни трябва да се довери: от анамнезата, обективното състояние, лабораторията, инструменталните и др. изследвания
- **Задачи, допускащи вероятни решения** – налага се да се вземат решения за манипулации или лечение преди да има пълна сигурност в правилността на решението на задачата

Значение на казусите за подготовка на здравни кадри

- При липса на типични случаи (пациенти) при изучаване на дадена нозологична единица
- Активизират ученето чрез поставяне за разрешаване различни по важност и сложност проблеми от анамнеза, обективно състояние, лабораторните и др. изследвания, диференциалната диагноза, терапията и др.
- Допускани грешки и по-трудни в диференциално-диганостичен план случаи могат да се превърнат в учебен материал, който да се предлага на студенти и специализанти като клинични задачи
- В преддипломното и следдипломно обучение

Клиничните задачи - значение

1. Повишават нивото на научност в обучението
2. Развиват мисловните, творчески и професионални способности
3. Формират професионална познавателна мотивация
4. Помагат на бъдещия лекар да се справи с непредвидимите условия на практиката
5. Изграждат умения за вземане на решения в усложнена обстановка
6. Изграждат комуникативни умения
7. Учат учебното съдържание в клиничен контекст

Контрол и оценка на знанията, уменията и навиците на студентите

Доц. д-р З. Радионова, дм
Факултет "Обществено здраве",
Медицински университет – Плевен

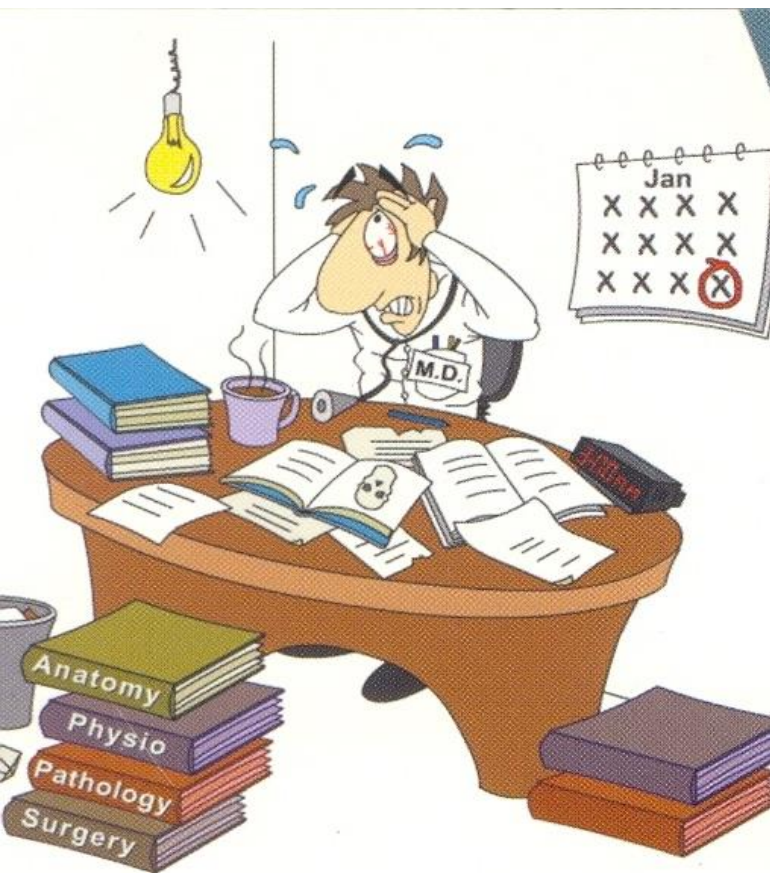

Цели

- Място и значение на контрола и оценката в учебния процес
- Функции на контрола и оценката в учебния процес
- Принципи на контрол и оценяване
- Видове контрол
- Форми на контрол
- Стратегии на оценяване
- Системи на оценяване
- Обект на оценяване

Основни понятия

- **Контрол** – в широк смисъл на думата: **проверка на нещо**
- **Оценка** – Оценяване: **да се установи равнището, степента или качеството на нещо.** В учебния процес - определяне степента, до която студентите са постигнали определените учебни цели; да се установи *степен* на изпълнение на задача, *равнището* на подготовка, *качествата* на усвоените знания, умения и навици

ОСНОВНИ ПОНЯТИЯ

(продължение)

- **Контрол и оценка/изпитване и оценяване** - взаимосвързани понятия
- **“доцимология”** (от гр. δοκιμάζω – изпитвам, изпробвам, изследвам, проверявам, одобрявам и λόγος – учение, наука) – наука за системите, формите, методите, техниките, средствата и процедурите за изпитване (контрол) и оценяване на академичните постижения на студентите, проявите на субективизъм при оценяването и възможностите за обективизиране на оценката
- **Анри Пиерон** (1881-1964) френски психолог, първите публикации в периода 1927 – 1930 г.

1. Място на контрола и оценката в процеса на обучение

- част от цялостния учебен процес
- на всеки етап и във всяка форма на обучение
- Целите, съдържанието, методите и формите на обучение определят целите, съдържанието, методите и формите на контрол и оценка

Оценяване

2. Значение на контрола и оценяването (1)

- ❖ **Основна функция – да подобри обучението**
- ❖ **Служи за измерване на резултатите от обучението - проверка и оценка на степента на реализиране на поставените учебно-възпитателни цели**
- ❖ **Оценяването допринася за по-ефективно преподаване и по-интензивно учене на студентите**
- ❖ **Информират студентите какво е важно според преподавателите**
- ❖ **Направяват преподавателските усилия**

Значение на контрола и оценката (2) (продължение)

- ❖ Осигурява външна обратна връзка (контрол, провеждан от преподавателите) и вътрешна обратна връзка (самоконтрол на обучаваните)
- ❖ Проверява се способността на учащия се да усвоява учебното съдържание
- ❖ За обозначаване равнището на компетентност на студентите; МИНК трябва да се определи
- ❖ Корекции в дейността на преподавателя и обучавания въз основа на резултатите от контрола
- ❖ Педагогически решения за по-нататъшни действия

Ползата от изпитването

Предимства за учащия	Предимства за преподавателя
<i>Изпитването дава:</i>	<i>Изпитването дава:</i>
➤ Цел	➤ Оценка за знанията на обучаваните
➤ Мотивация	➤ Оценяване и утвърждаване на учебното съдържание на курса
➤ Съревнование	➤ Обратна връзка
➤ Стабилизиране, усилване	➤ Измерва ефективността на обучението
➤ Усещане за напредване	➤ Показва слабостите на учебните техники
	➤ Дава възможност за сравняване на методите на преподаване

Фактори за/против изпитването

За изпитването	Против изпитването
<i>Изпитването:</i>	<i>Изпитването:</i>
➤ е преди всичко цел на преподавателя	➤ обвързва стриктно преподавателя с учебната програма
➤ е цел и средство за мотивиране на учащите	➤ ограничава изявата
➤ измерва прогреса	➤ контролира учебните планове и програми
➤ проверява способността да се разграничава, разсъждава и работи бързо	➤ поставя ударение върху скоростта
➤ разкрива слабости в преподаването и ученето	➤ акцентира а върху припомнянето и паметта
➤ дава обратна информация	➤ поощрява механично запомняне и концентриране върху определен кръг въпроси

3. Функции на контрола и оценката

- гносеологична
- дидактическа
- възпитателна
- диагностична
- прогностична
- регулираща
- селективна
- получаване на обратна връзка
- контролноосведомителна
– пропуски и грешки се установяват
- стимулираща
- формираща
- документираща
резултатите
- сертифицираща

4. Изисквания към контрола и оценяването

Принципи на контрол и оценяване

- **системност** – регулярно, постоянство в УП
- **всестранност** – различни характеристики на знания, умения, навици се обхващат
- **индивидуалност**
- **обективност** - НЕ *преднамерено, предубедено, субективно, погрешно*
- **диференциран подход**
- **разнообразие**
- **единни изисквания**

5. Видове контрол (1)

A/ В зависимост от периодичността и мястото на провеждане в учебния процес, контролът бива:

- **предварителен**
- **текущ** (*формиращ, образуващ, диагностичен, систематичен*) предоставя обратна връзка на студентите и преподавателите за това как протича учебния процес
  - спомагателен и
  - етапен (периодичен)
- **заключителен** (*краен, кумулативен, сумативен*) *официално оценяване*, което документира работата на студентите и отсъжда успех
- **за оценка на късните резултати**

Видове контрол (2)

(продължение)

Б/ В зависимост от обхвата на обучаваните, контролът бива:

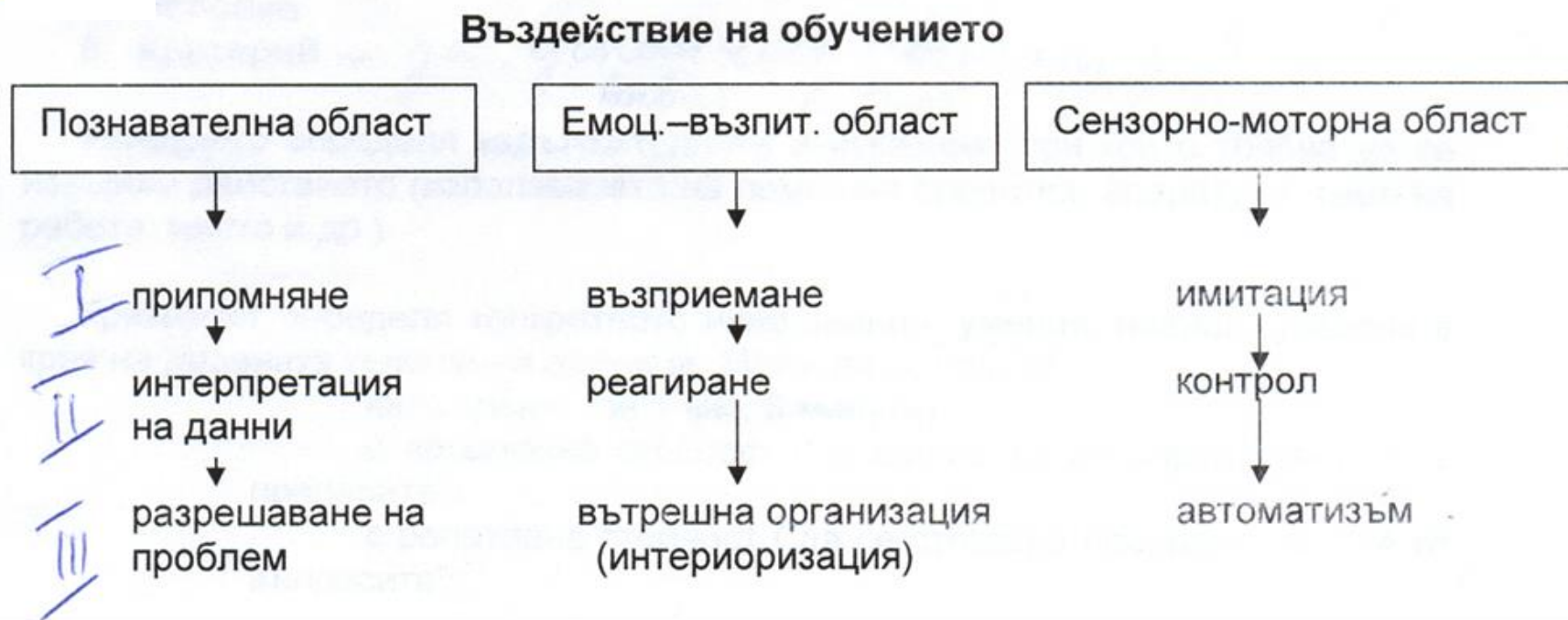
- индивидуален
- групов
- фронтален

В/ В зависимост от начина, по който се извършва, контролът бива:

- устен
- писмен
- практически
- тестов
- програмиран
- комбиниран

6. Традиционни методи за контрол и оценка (1)

- Няма универсален метод на изпитване и оценяване

Контролът и оценката служат за съпоставяне, сравнение на целите на обучението и постигнатите резултати - измерване

опростена таксономия на целите

7. Форми на контрол

Колоквиум

Изпит

- Семестриален
- Държавен
- За специалност

Защита на курсова или дипломна работа

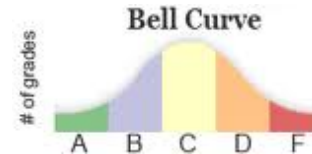
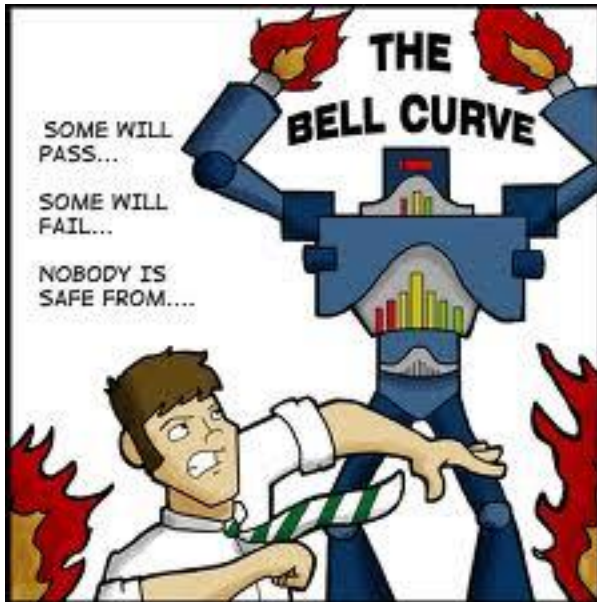
8. Стратегии за оценяване

А/ Видове оценяване

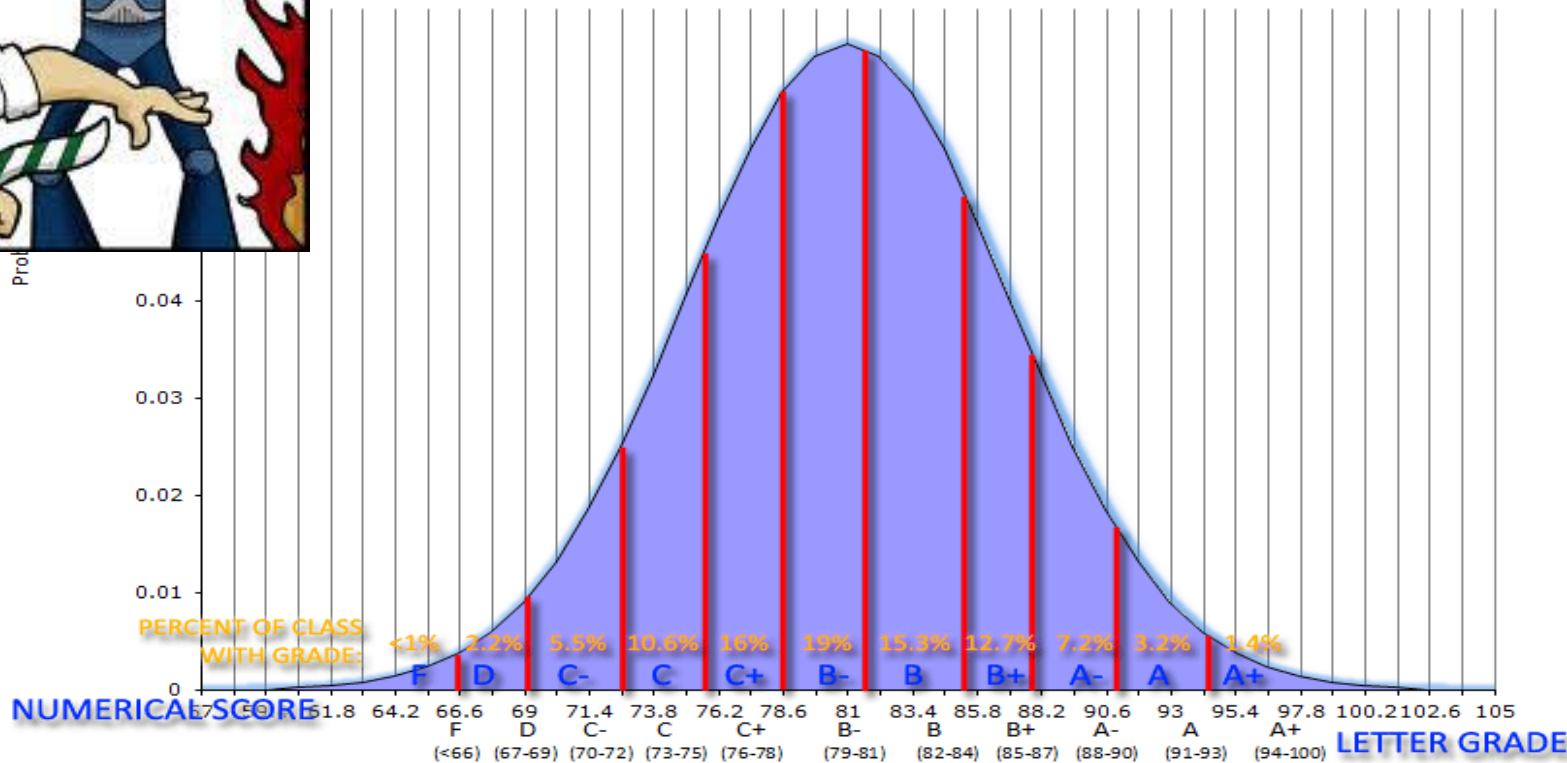
- ❑ **Нормативно оценяване.** Чрез него се сравняват индивидуалните постижения на отделни студенти и се определя мястото на всеки от тях спрямо останалите сред цялата съвкупност; оценката служи за ранжиране
- ❑ **Критерийно оценяване.** Академичното постижение се сравнява с предварително определен стандарт (еталон, критерий), поставена цел или изискване. Оценява се колко студенти са постигнали критерия, стандарта по определени изпитни въпроси

Нормативно оценяване

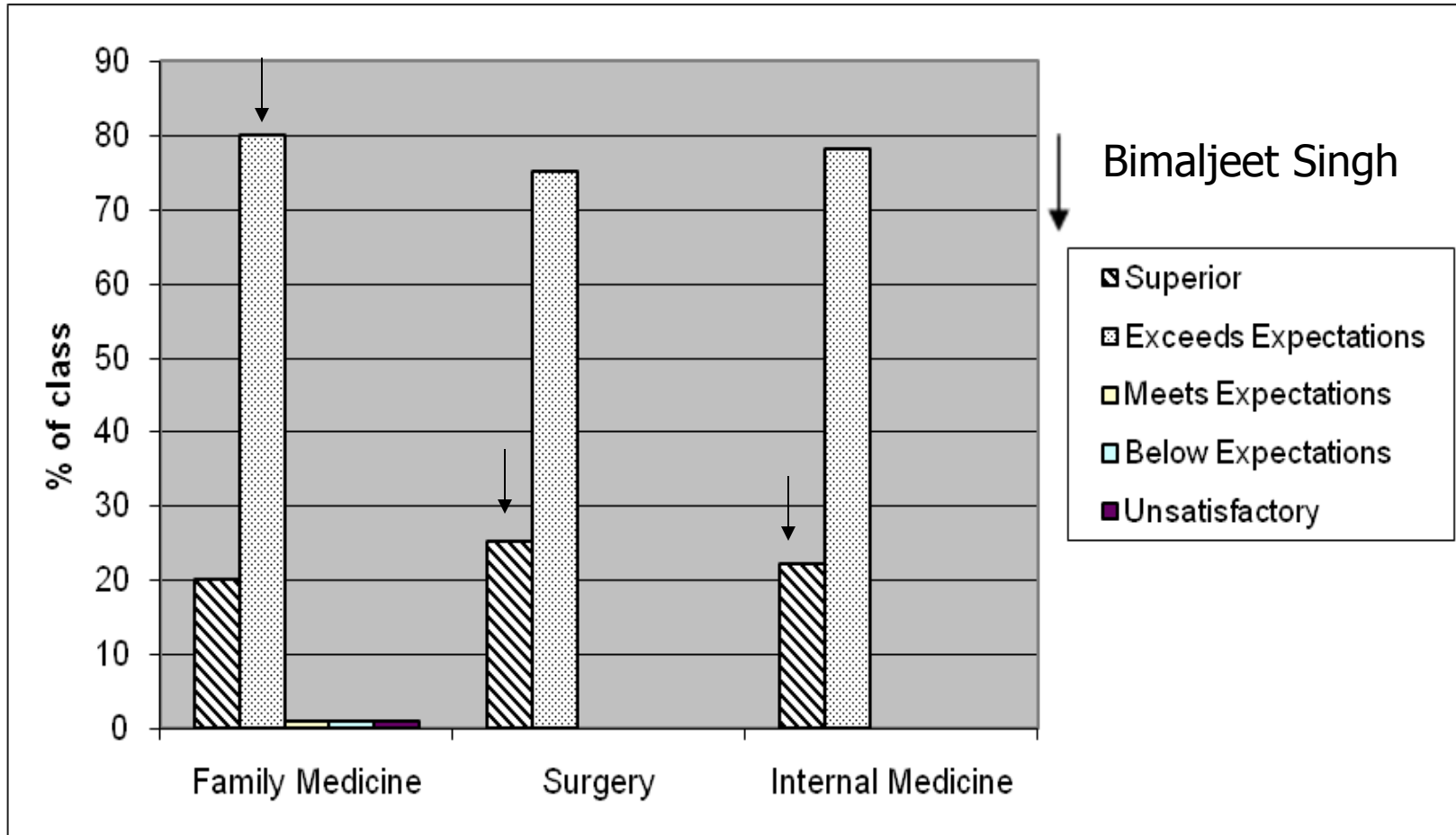

Loyola Grading Curve: Mean = 81, SD = 6

Appendix A: Comparative Performance in Preclinical Coursework

Стратегии за оценяване

(продължение)

Б/ Бални системи (системи на оценяване)

- ❑ **Буквена система** - А, В, С, D, F. Това е петобална система еквивалентна на цифровата (А – 93-100 %)
- ❑ **Цифрова система** – от 2 до 6, използвана у нас. Разновидност е точковата бална система като най-често се използва 100-точковият вариант, защото лесно се приравнява на % за диференциране
- ❑ **Системата "минава-остава"** (зачита се/ не се зачита) е алтернативна и граничната стойност е 50% владение на учебния материал
- ❑ **Техники за оценяване:** попълване на формуляри за оценяване; Общо оценяване чрез дискусия

9. Етапи при избиране системата на оценяване

- **I. Първи етап** *Какво ще се оценява?* Определя учебно-възпитателните цели, критериите за оценка и МИНК
- **II. Втори етап** *Как ще се оценява?* определя формите и методите, начините за оценяване (средствата за измерване) на придобитите знания и умения
- *Кога ще се оценява?* определя нивата на процеса на обучение и честотата на оценяване
- *Кой ще оценява?* вътрешни или външни екзаминатори
- **III. Трети етап** Анализ на получените резултати
- **IV. Четвърти етап** Присъждане на оценка. Вземане на дидактически решения. Отговорите на тези въпроси се дават в правилника на учебното заведение и се приемат от общото събрание.

10. Обект на оценяването (1)

"Какво ще се оценява?"

- **Всеки елемент** на цялостния учебен процес – **студенти**, преподаватели, учебна дейност, учебна програма и т.н.
- **Академичните постижения** на студентите/ успеваемост качеството на усвоените знания, умения, навици, професионалното поведение и отношение
- **Косвен обект:** нравствено-волевите качества на обучаващите се
- Оценяване на **работата** (изпълнението, извършването, действието) **на студентите** – изисква да демонстрират разбиране и умения чрез извършване на задача или набор от задачи

Обект на оценяването (2)

(продължение)

- **База знания**, способността на студентите да си припомнят знанията и да ги прилагат. Умения за критично мислене, решаване на проблеми
- **Клинични умения, комуникативни умения**, отношение и професионализъм, необходими за прилагането на знанията в клиничната практика
- **Умения за самостоятелно учене** - оценява се способността на студентите да намират източници на информация, анализират и интерпретират нови данни
- **Междупличностни отношения**
- **Умения за обучаване на пациента** да се грижи сам за себе си